

Oslo 30. november 2020

Fagforbundets innspill til regjeringens handlingsplan for å nå FNs bærekraftsmål

Fagforbundet ønsker å takke regjeringen for invitasjonen til å komme med innspill til handlingsplanen for å nå FNs bærekraftsmål innen 2030.

Fagforbundet er landets største arbeidstakerorganisasjon med omlag 395 000 medlemmer og er en del av LO. Vår hovedoppgave er å sikre medlemmene gode og trygge lønns- og arbeidsvilkår, og et anstendig arbeidsliv. Anstendig arbeid og økonomisk vekst er et av FNs bærekraftsmål og er helt i kjernen av Fagforbundets virke. Men de aller fleste bærekraftsmålene kan knyttes til fagbevegelsens arbeid.

Vi har valgt å svare samlet på spørsmålene regjeringen ønsker innspill på, ved å trekke fram noen hovedbudskap innenfor mål, tiltak og utfordringer.

Målgruppe og mål

Både når det gjelder spørsmålet om mål og tiltak vil Fagforbundet understreke viktigheten av å ha fått formuleringer om at klima og miljøtiltak som fremmer FNs bærekraftsmål skal gjennomføres i et partssamarbeid i henhold hovedavtalen.

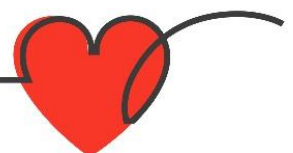
Norge har tradisjon for å løse kriser og omstille seg gjennom samarbeid. Fagforbundet har sammen med de andre forhandlingssammenslutningene, KS og KMD gjennom en årrekke samarbeidet om utviklingsprogram i kommunesektoren. Fra kvalitetskommuneprogrammets start i 2006 til oppfølgingstilbudet til kommuner og fylkeskommuner som skulle slå seg sammen og trepartsprogrammet om digital kompetanses slutt i 2019 har vi høstet mange erfaringer. Evalueringer av disse programmene viser at når de tre aktørene i kommunen, administrasjonen, tillitsvalgte og folkevalgte, samarbeider er det en effektiv måte å utvikle tjenestene på.

Regjeringen la tidligere i år fram stortingsmeldingen «En innovativ offentlig sektor» (Meld. ST. 30). I Stortingsmeldingens kapittel 7 om kultur for innovasjon, trekkes et prosjekt Fagforbundet har hatt sammen med SINTEF om trepartssamarbeid i barnehage og sykehjem i Trøndelag fram som et godt eksempel på å skape kultur for nyteknung.

FNs bærekraftsmål nummer 17 er: Samarbeid for å nå målene. Samarbeidsmodellene vi har i Norge, enten det er trepartssamarbeid eller partssamarbeid må bli det viktigste verktøyet for å iverksette handlingsplanen for å nå FNs bærekraftsmål. Slik kan planen bli til handling.

Involver dem som skal gjennomgå omstillingen

En undersøkelse Fagforbundet har gjort blant egne tillitsvalgte viser at 34 prosent kjente til at kommunen eller fylkeskommunen arbeidet med FNs bærekraftsmål. Like mange visste

det ikke. Kun 12 prosent visste at det var nedsatt en egen partssammensatt gruppe for å jobbe med bærekraftsmålene, mens 65% mente at arbeidet ble håndtert administrativt. Under halvparten, 44%, mente at fagforening, tillitsvalgt eller verneombud var aktive i arbeidet. 41% kjente ikke til at de var aktive. 48,5% svarte at de var ikke eller i liten grad involvert, mens 45,5% var involvert på vanlig måte. Selv om utvalget er lite, er tendensen at det er variabel forankring blant ansatte og tillitsvalgte. For å nå målene må de yrkesgruppene som påvirkes av bærekraftig omstilling involveres i høyere grad. Handlingsplanen til regjeringen må bygges på samarbeid og tillit til dem som jobber i yrkene som særlig påvirkes av arbeidet med FNs bærekraftsmål.

Ifølge Fagforbundets tillitsvalgte er målene det jobbes mest med: målet om god helse og livskvalitet, målet om å stoppe klimaendringene, målet om god utdanning, målet om likestilling mellom kjønn og målet om anstendig arbeid og økonomisk vekst.

Utfordringene øker med koronapandemien

For å beskrive noen utfordringer vil Fagforbundet trekke fram at FNs menneskerettighetsartikkel nummer 23 om arbeid gjelder uavhengig av bærekraftsmålene:

- Enhver har rett til arbeid, til fritt valg av yrke, til rettferdige og gode arbeidsforhold og til beskyttelse mot arbeidsløshet.
- Enhver har uten diskriminering rett til lik betaling for likt arbeid.
- Enhver som arbeider har rett til en rettferdig og god betaling som sikrer hans familie og ham selv en menneskeverdig tilværelse, og som om nødvendig blir utfylt ved annen sosial beskyttelse.
- Enhver har rett til å danne og gå inn i fagforeninger for å beskytte sine interesser.

Full sysselsetting, er det mulig?

I bærekraftsmål nummer 8 står det: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Det er langt fram når så mange som rundt 200 millioner mennesker i verden er helt eller delvis uten arbeid i dag. Å skape disse arbeidsplassene av god kvalitet er en av de største utfordringene for alle land fram mot 2030, slår FN fast.

For å klare målet, peker FN på delmål som kan hjelpe landene til å nå målet om anstendig arbeid til alle. Av de ti delmålene trekker Fagforbundet fram disse:

- Oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, deriblant ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne, og oppnå lik lønn for likt arbeid.
- Innen 2020 betydelig redusere andelen unge mennesker som verken er i arbeid eller under utdanning og opplæring.

Norge har en jobb å gjøre. Jobben har ikke blitt mindre med koronapandemien. Ifølge tall fra OECD var ungdomsledigheten (aldersgruppa 15-25 år) per august 2020 på 13,8 prosent

blant menn og 12 prosent blant kvinner i Norge. Den totale arbeidsledigheten var per tredje kvartal 2020 på 5,6 prosent blant menn og 5,1 prosent blant kvinner, jfr. tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Det utgjorde totalt sett 153.000 arbeidsledige med henholdsvis 85.000 menn og 68.000 kvinner.

Til delmålet om unge mennesker er det bare å si; vi må bli mye bedre i vårt eget land. Arbeidsledigheten blant unge mennesker er over dobbelt så høy som blant de over tretti år. En betydelig reduksjon av dette tallet bør vi ha som mål å klare innen 2030.

[Styrk Arbeidsmiljøloven og bevar sykelønnsordningen](#)

Et delmål handler om å beskytte arbeidernes rettigheter:

- Fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, herunder arbeidsinnvandrere og særlig kvinnelige arbeidere, samt arbeidstakere i vanskelige arbeidsforhold.

Fagbevegelsen har begge disse sakene høyt oppe på dagsorden; og har lenge vært engasjert i kamp mot barnarbeid gjennom de internasjonale organisasjonene som vi samarbeider med. Fagorganiserte slåss for arbeidernes rettigheter, fordi de er under angrep fra i mange land. Opparbeidede rettigheter i Arbeidsmiljøloven må ikke svekkes og sykelønnsordningen må bevares.

FNs bærekraftsmål nummer seks slår fast at alle mennesker skal sikres tilgang til rent vann innen 2030. Det betyr at alle mennesker må sikres tilgang til rent vann, uansett hvem man er og hvor man kommer fra. Lovgivningen må anerkjenne denne rettigheten gjennom tydelige forpliktelser slik at alle land sikrer alle lag av befolkningen tilgang til rent vann. Likevel lever 2,1 milliarder mennesker uten tilgang til verdens viktigste ressurs.

Fagforbundet har rundt 2000 medlemmer som jobber med vann og er dermed den største arbeidstakerorganisasjonen i sektoren. Vi trenger økt tilgang til rent drikkevann over hele verden og en mer rettferdig forvaltning av denne viktigste av alle ressurser.

Korona-krisen har snudd verden på hodet. Millioner av mennesker er rammet av pandemien. Her hjemme er det karantene og hyppig håndvask med vann og såpe som skal være de beste måtene å beskytte seg mot virusinfeksjonen.

I globale kriser som pandemier og klimaendringer, er det de med det skjøreste livsgrunnlaget som lider mest. Når klimaendringer påvirker tilgangen til rent vann, trues også grunnleggende samfunnsfunksjoner som helsetilbud, sanitærforhold, brannvesen, skoler og matproduksjon.

Koronakrisa har vist at vi trenger en sterk velferdsstat, gode offentlige velferdstjenester, samarbeid i arbeidslivet og styrket beredskap.